

GALERIES

La impossibilitat de criticar la institució des de la institució

La nova exposició del Santa Mònica examina la naturalesa il·lusòria de tots els dispositius artístics, fins i tot el de la mateixa autocrítica institucional

— **Joan Burdeus**

Crític cultural. Filosofia, política, art i pantalles.

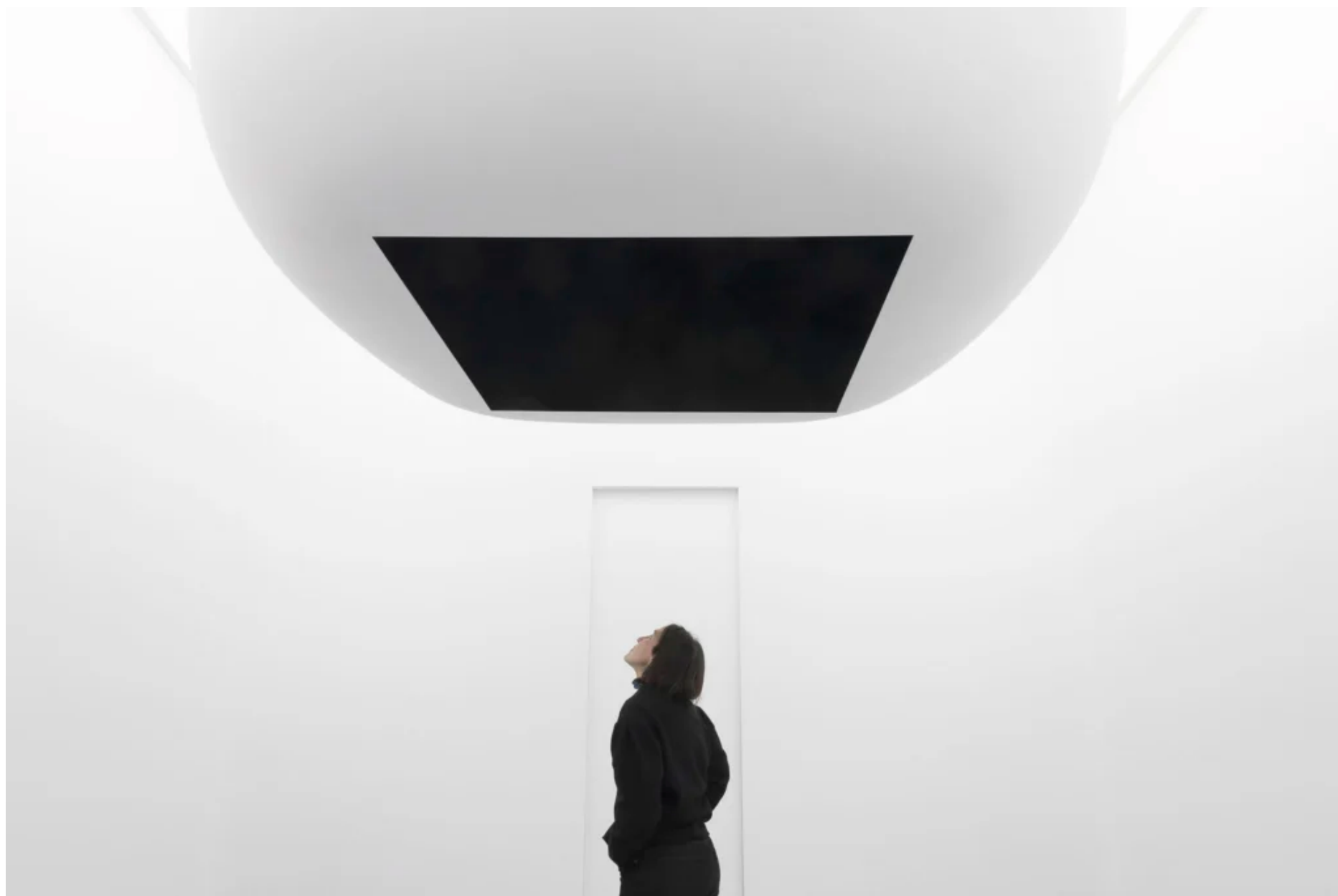
[@joanburdeus](#)

09/04/2026

Comparteix:

Al final de la visita, després d'un recorregut que t'exposa a obres d'alt impacte sensorial i a reflexions molt cerebrals que formen un conjunt exigent per al visitant, quan ja ets al tercer pis i has passejat per una rastellera d'instal·lacions de tons i estils molt diferents, just abans dels crèdits, hi ha una obra de **Núria Güell** que consisteix en una sèrie d'entrevistes entre l'artista i els treballadors del centre, des del director fins a becaris i personal subcontractat. L'acompanya aquest text a la paret: "El director del centre em va convidar a fer una producció nova que "analitzés críticament la institució com a dispositiu de ficció, engany o il·lusió". La meua proposta va ser la d'aplicar de forma literal l'ideari amb què s'autodefineix el Santa Mònica [...] se'm va posar de manifesta la

impossibilitat intrínseca d'aplicar l'ideari a aquesta realitat institucional, tret que ho fes, només, com a gest simbòlic, de forma retòrica. Davant d'aquesta realitat, he decidit rescindir el contracte declarant públicament l'aplicació de l'ideari institucional com a acte de contingut impossible, i, d'aquesta manera, complir amb l'encàrrec". Finalment, també hi ha una pila de targetes de visita perquè el visitant es pugui endur a casa la definició que el *Diccionario panhispánico del español jurídico* dona d'un "acte de contingut impossible", que ja és en ella mateixa una obra d'art.

"L'assalt de la il·lusió" a l'Arts Santa Mònica,, 17.03.2026, Barcelona foto: Jordi Play

Es podria dir que l'obra d'art més memorable del Santa Mònica no és cap instal·lació concreta de les que hem pogut veure a les exposicions dels últims anys, sinó [aquest ideari](#) que Güell diu que és impossible d'aplicar de forma literal. I [L'assalt de la il·lusió](#), comissariada pel director del centre **Enric Puig Punyet** i produïda juntament amb el Círculo de Bellas Artes de Madrid i que es podrà veure fins al 27 de setembre, és una mostra que té com a objectiu principal posar l'ideari al divan, un exercici de fiscalització dels estàndards propis després d'un temps proposant una línia molt exigent amb ella mateixa, a veure si tot plegat ha estat a l'altura. Per fer-ho, l'exposició reuneix obres majoritàriament de nova producció, d'una vintena d'artistes locals i internacionals, amb l'objectiu d'"analitzar com les imatges han construït, al llarg de la història, mecanismes capaços de captivar la mirada i modelar la nostra percepció de la realitat". El resultat és un centre d'art qüestionant la mateixa capacitat de l'art per desvelar una veritat oculta despallada d'interessos i mecanismes de seducció, com el quadre de **Magritte** que diu que això no és pas una pipa, o com si després que un filòsof t'expliqui el mite de la caverna li preguntes com podem estar segurs que aquesta mateixa explicació no és una ombra projectada sobre la paret d'una caverna més gran on ens trobem encara.

A.A.Murakami, Beyond the Horizon. © A.A.Murakami. Obra encarregada per M+, 2024. Fotografia d'Adam Kovář i PETR&Co. Model: Ashley Lin. Cortesia de l'artista.

He posat èmfasi en l'ideari del Santa Mònica, igual que Güell ho fa per encàrrec de la mateixa institució, perquè tot plegat funciona només si el visitant està prou familiaritzat amb aquesta mena de debats en l'escena de l'art contemporani. Perquè explicar que la realitat es construeix, que el poderosos intenten manufacturar el consentiment de la societat, i que cal sospitar permanentment de tot, són qüestions més que assumides. Això no vol dir que la visita no tingui obres molt bones que renoven l'interès d'aquest tema atàvic: **Miquel Màrtir** proposa un espai molt divertit de recórrer on es mostren diverses pintures que reproduïxen fidelment obres canòniques de la història de l'art sense cap indicació immediata que permeti distingir-los d'originals, el joc entre núvols digitals i núvols reals flotant dins d'un centre d'art de **Berndnaut Smilde** té molta gràcia, i Automatique WAR, d'**Alain Josseau**, és una peça perfecta per veure amb la guerra de l'Iran encara fresca a les nostres retines. Ara bé, el que li dona a *L'assalt de la il·lusió* un tall veritablement contemporani és emmarcar aquestes reflexions com un intent d'anar més enllà de l'autocrítica institucional que el món de l'art contemporani fa d'ell mateix, del qual el Santa Mònica és l'exemple més extrem; un museu prou gros i amb un pressupost públic considerable que constantment proclama "allunyar-se de les estructures museístiques tradicionals", "abraçar l'error com a part inherent del procés artístic" i "trencar amb els models elitistes i jeràrquics". En altres paraules: i si la institució i tots els artistes que assenyalen la hipocresia dels altres no són ells també una mica hipòcrites?

Exposició "L'assalt de la il·lusió", a l'Arts Santa Mònica. 16.03.2026, Barcelona. foto: Jordi Play

L'assalt de la il·lusió fa que ens preguntem si la crítica institucional de l'art contemporani s'ha convertit en una nova forma de manipulació que ja no és capaç de veure els seus punts cecs i cal renovar la crítica d'alguna manera que se'ns escapa, si critiquem de manera que desactivem la crítica i tot ha estat fagocitat pel sistema. Hi ha dues vies, o potser dues sensibilitats d'una mateixa via que no es pot separar del tot. La de Güell és no resoldre la paradoxa i mirar d'abocar-nos a la màxima incomoditat possible, veure que darrere de qualsevol institució, per desconstruïda i antijeràrquica que sigui, hi ha els límits de la llei i els que tenen el poder per interpretar-la. L'altra és proposar una resolució esperançada com quan, al final del text curatorial, Puig ens diu que "la il·lusió no ha de ser eliminada, sinó retornada al camp del comú, allà on puguem decidir conjuntament què mereix ser somiat i com ho somiem on puguem decidir conjuntament què és això que anomenem realitat". Naturalment, no són respostes purament excloents: en el malestar amb què ens vol deixar la conclusió frustrada de Güell s'hi pot veure una esperança impossible d'esborrar del tot en què la crítica pugui servir per a alguna cosa positiva, i en l'optimisme institucional de Puig s'hi pot veure un desig genuí de transformar el món de l'art formes que no siguin simplement retòriques. Jo diria que l'èxit de l'exposició dependrà de si el visitant en surt massa cofoi amb el potencial emancipador de l'autocrítica o si torna a casa amb una certa sensació d'impossibilitat, i per això m'agrada que la peça

de Güell sigui la que clou el recorregut i alhora pateixo perquè potser és la més fàcil de passar de llarg.

Núria Güell parla amb Enric Puig Puyet per al projecte "Una aplicació del discurs"

Subscriu-te a Núvol

Fes-te subscriptor de Núvol i gaudeix d'un munt d'avantatges

Descarrega't els nostres ebooks

Descomptes i invitacions

Sortejos de llibres

Revistes en paper a domicili

[Subscriu-t'hi ara!](#)

COMENTARIS

→ [Inicia sessió per deixar un comentari](#)

TAMBÉ ET POT INTERESSAR

Idees

[Del creador als creadors: Miró, espiritualitat i llibertat](#)

— [Clàudia Rius i Llorens](#)

Properament

[Què passa amb allò que el “cos” amaga?](#)

— [Vittoria Mayorga](#)

Properament

[Sant Jordi ens fa millors](#)

— [Sara Blanco](#)

EN PORTADA

Parlem amb...
Najat El Hachmi: «El plaer és l'únic que tenim per lluitar contra la mort»

— [Mario Rodríguez Ugidos](#)

Vet-ho aquí

[Seixanta anys dels Premis Crítica «Serra d'Or»](#)

— [Núvol](#)

Idees

[Del creador als creadors: Miró, espiritualitat i llibertat](#)

— [Clàudia Rius i Llorens](#)

Parlem amb...

[Leonardo V. Granados: «Farem un pet pudent en escena amb un profund compromís ideològic»](#)

— [Jaume Forés Juliana](#)

NÚVOL

Segueix-nos:

